SERGIJE V. ŠTEJN, PROF.

OD PROFESORSKE STOLICE DO SAMOSTANSKE ĆELIJE

14775

SERGIJE V. ŠTEJN, PROF.

OD PROFESORSKE STOLICE DO SAMOSTANSKE ĆELIJE

(RELIGIOZNI PUT VLADIMIRA I. PEČERINA)

ZAGREB 1938

IZDALA DOMINIKANSKA NAKLADA »ISTINA«

NADBISKUPSKI DUHOVNI STOL U ZAGREBU

Br. 5409

Imprimatur.

U Zagrebu, 3. kolovoza 1938.

Dr. Franjo Salis
Generalni vikar.

I. PRIJE OBRAĆENJA.

1.

Niko nije razumio njegove duše potpuno i do kraja: niti ruski pisac-emigrant Aleksandar J. Herzen (1812—1870), koji ga je poznavao lično, niti veliki Fjodor M. Dostojevski (1821—1881), koji ge spominje u glasovitom svojem romanu »Bjesi« (»Zli duhovi«), niti napokon povjestničar ruske književnosti Mihajil I. Geršenson (1885—1821), koji je napisao čitavu knjigu o Pečerinu. Svi su ovi majstori-umjetnici ruske riječi jednostrano i svaki sa svog ličnog gledišta prosuđivali ličnost i životno djelo znamenitog ruskog konvertite.

Radi čega, uza svu svoju nesumnjivu veliku talentovanost i pronicavost, svi ovi pisci nijesu mogli prodrijeti u dubinu duše Pečerina? Mislim, da je to bilo zbog toga, što je on bio uslijed čitave svoje psihičke skladnosti i toka misli, potpuno nerazmjeran njihovu shvaćanju i njima lično, osobito poslije svoga obraćenja k Bogu. Sudeći o njemu i o njegovim sklonostima i težnjama oni su zaboravili, da nije mo-

guće nebesko mjeriti zemaljskim mjerilom. I još jedno: nikad ljudi, koji su zaglušeni zemaljskom bukom političkih strasti, nijesu u stanju razumjeti nebeskog mira i beskrajnog radovanja u Gospodinu Bogu.

Veliki dio svog dugotrajnog života Pečerin je posvetio Irskoj. Zbog čega se to tako desilo? To nikako nije bila slučajnost. U Irskoj vidimo neku harmoničnu sintezu katoličkog poznavanja Boga i nacionalnih težnja prema slobodi. Radi toga je Irska bila osobito draga i mila Pečerinu, čije je srce žudjelo za Gospodinom Bogom, istinom i slobodom.

Ja mislim, da u nekom smislu Pečerin, koji je tako volio Irsku, svoju drugu otadžbinu, ne može biti potpuno tuđ hrvatskom narodu. Opće poznate su njegove simpatije prema Irskoj, a u mnogočem paralelni su putovi hrvatskog i irskog naroda, koji su toliko privrženi svetoj katoličkoj vjeri i tako vatreno teže za nacionalnom slobodom.

Pečerin nije prekinuo svoje sinovlje odanosti prema velikoj domovini Rusiji, ali je poklonio mnogo snage svoga gorljivog duha svojoj drugoj otadžbini — Irskoj. U njemu su bile ostvarene riječi mudre latinske izreke: »Omne solum fortis patria est, quia Patris«. Tako, zaista, svaka je zemlja za snažnog duhom i vjerom — otadžbina, jer ona pripada našemu općemu Ocu. A Pečerin je bio od broja ne samo

snažnih duhom, nego i upoznao je volju Nebeskog Oca i ponizno se je pokorio.

2.

»Vita somnium brevis« . . . Život je kraći nego san. Jest, ali ne samo to. Život je još sličan brzomu, prolaznomu i neurednomu snu. Buđenje od ovog sna dolazi na početku budućega života, na pragu vječnosti.

Naše slabe duše žive u naručju životnog sna. Ali Gospodin Bog šalje na zemlju i druge snažne i uvijek budne duše, one duše, koje predviđaju svoje veliko probuđenje u vječnosti. U njima se skriva težnja za istinitim, vječnim životom u Bogu. Zemaljski životni san ih mori, i oni vatreno i napeto očekuju radosno buđenje. O ovim dušama kazao je divne riječi znameniti ruski pjesnik Mihalij I. Lermontov (1814—1841). Duša je ovih ljudi — žeđa, koja se ne može ugasiti zemaljskim životnim pićem . . .

»I dolgo na svetje tomilasj ona,
Želanijem čudnym poena,
I zvukov nebes zamjenitj nje mogli
Jej skučnyja pjesni zemlji«, — to jest

»I dugo je na ovom svijetu mučila se ona ispunjena divnom željom, pa nijesu mogli zamijeniti joj zvukova nbeskih dosadne pjesme ove zemlje« . . .

Ovdje ćemo u nekoliko riječi ocrtati zemaljsko putovanje probudene duše Pečerina i to radi toga, da kasnije što bolje promotrimo njegov nutarnji život.

Vladimir Seregejevič Pečerin se rodio u jednoj ne veoma bogatoj, ali starinskoj plemićkoj ruskoj porodici. Mlade je godine proveo na posjedu svoga oca, blizu grada Kijeva. Početničku je naobrazbu dobio pod vodstvom prosvjećenog odgojitelja, francuskog emigranta. On ga je pripremio za proučavanje sveučilišnih nauka. S izvrsnim je uspjehom svršio tečaj filološkog fakulteta u Petrogradskom sveučilištu, izabravši, kao stručno znanje, proučavanje grčke književnosti. Veoma je rano započeo pisati i štampati svoja djela, surađivajući u stihovima i u prozi u najboljim tadašnjim ruskim časopisima. Po svršetku sveučilišnih tečajeva poduzeo je na trošak ruske vlade dugo putovanje u inostranstvo. U svojstvu ruskog stipendiste slušao je predavanje u Berlinu, iza čega je dugo putovao po Švajcarskoj, bio u Austriji, zatim u Italiji i nekoliko mjeseci boravio je u Rimu. Poslje trogodišnjeg boravka u inostranstvu, vratio se natrag u Rusiju i dobio namještenje kao profesor grčke književnosti na sveučilištu u Moskvi. Ali je zauzimao katedru samo jednu godinu dana. Ostavio je zatim tu dužnost i otputovao iz Rusije ponovno u inostranstvo i više se nikad nije vraćao u

otadžbinu. Vrludajući po Švajcarskoj, Belgiji i Francuskoj, Pečerin je mnogo patio od velikog siromaštva i oskudice i napokon u Liége-u stupio u krilo svete katoličke Crkve i postao redovnik-redemptorista. Kao kaznu za samovoljno napuštanje službe, otadžbine, a osobito za prelaz na katolicizam ruska ga je vlada cara Nikole I. lišila plemićkog dostojanstva i priznala ga izgnanim zauvijek iz Rusije.

Dvadeset godina proživio je Pečerin kao redovnik-redemptorista, neumorno radeći kao misionar u Belgiji, Engleskoj i u Irskoj, pa poslije, po osobitom dopustu Svete Stolice, istupio iz Reda i dobio jedno potpuno skromno mjesto kapelana katoličke crkve u bolnici »Mater Misericordiae« u Dublinu.

Dvadeset i tri godine bio je na ovom mjestu Pečerin, tješeći patnike, sokoleći klonule duhom i prateći svetim sakramentima umiruće. Bio je pozvan pred Gospodina Boga u osamdesetoj godini života.

To su u kratkim potezima etape života Pečerina, u koje kad se duboko zamislimo, nehotice će nam udariti u oči tri njegova koraka, koja nisu potpuno i odjednom shvatljiva. To su — njegov odlazak iz Rusije, njegov prijelaz na katolicizam i napokon napuštanje redemptorističkog reda.

Ali ovi koraci će nam postati potpuno jasni, ako uzmemo u obzir izrazitu, dominantnu crtu duhovne ličnosti Pečerina.

Kroz čitav svoj život on je neumorno tražio Boga. Za njega su bili potpuno protivni pojmu o Bogu nepravičnost i ugnjetavanje bližnjeg. On je mislio, da su one — pravičnost i sloboda — utjelovljene u Gospodinu Bogu.

U ime Božje istine, pravde i slobode on je ostavio svoju domovinu, koja je živjela u surovo i teško vrijeme cara Nikole I-og u nepravdi i pod nasiljem. U ime Božje pravde i slobode duha tražio je istinitu vjeru i po Božjoj milosti, našao ju je u katolicizmu. Mislim, da su ga lični motivi potakli, da ostavi red redemptorista.

U tom redu, Pečerin je našao miran kontemplativni život. Tu je dakle u prvom redu našao put ličnog spasa. Ali njegova je duša težila za podvigom spasa —u svijetu, koji bi bio mnogo teži za njega. I još: on je htio pomoći bližnjemu, što je također bilo skopčano s poteškoćama. Divan je bio život među zidovima mirnog samostana, ali njegovo je srce tražilo ostvarenje težih zadataka za ljubav Gospodina: ono ih je tražilo i napokon ih našlo.*

* Sada je, usljed gotovo 70-godišnje udalenosti od toga vremena, veoma teško, u tačnosti i punini, sebi objasniti psihološku motivaciju napuštanja od strane Pečerina reda o. o. Redemptorista. Možda je to bio — svojstven Pečerinu, kao Rusu — upliv ruskog narodno-religioznog uvjerenja o prednosti spasa u svijetu,koji može biti, putem snažne volje vjernika, obraćen u pravi

Mnoge strane njegova života osvjetljuju lična priznanja o njegovu traženju Boga, Božje istine i slobode.

U vezi s glasovima o njegovu obraćenju, koji nisu odgovarali istini, Pečerin je pisao slijedeće:

»Čudnovati su ljudski pojmovi o tako zvanom obraćenju na katoličku vjeru . . . Moje je obraćenje započelo veoma rano — i to od prvih zraka moga razumijevanja, na rođenom zemljištu, u Rusiji, u samoći, u tišini; napokon u vojsci gdje je služio moj otac. Prizor nepravde i strašna nesavjesnost u svim granama ruskog života, to je bila prva propovijed, koja je snažno djelovala na mene. Čežnja za inostranstvom je obuzela moju dušu od doba samog djetinjstva. »Na Zapad, na Zapad! — zvao me je nekakav tajanstven glas pa sam pod svaku cijenu otišao na zapad« . . .

»Katolička je vjera došla kasnije. Ona je bila nužna posljedica jednog drugog, logičnog procesa. Kažem bolje: ona je bila za mene posljednje sklonište poslije sveopćeg sloma evropskih nada.«

U svetoj je katoličkoj vjeri smatrao Pečerin jedno

samostan. Možda i to, da se je Pečerin, bez obzira na svoju potpunu odanost i vjernost katolicizmu, podsvjesno nalazio pod utjecajem reminiscencije primjera pobožnih ruskih staraca, koji su živjeli strogo isposničkim i povučenim životom u svijetu, kao u samostanskoj ćeliji.

sigurno utočište u borbi s nepravičnošću i nasiljem. S dubokim se osjećanjem vladao prema junaštvu poljskog katoličkog svećenstva u njegovoj borbi s ruskom carskom vladom, koja je ugnjetavala katolicizam. »Mislim, da nije moguće naći katoličkih svećenika, koji bi bili odani ruskoj autokraciji« — veli Pečerin, »Ja živo saosjećam s junačkim podvizima i patnjama katoličkog svećenstva u Poljskoj: da sam ja na njihovom mjestu, ja bi činio ono isto, što i oni čine, ako bi Gospodin Bog poklonio meni njihovu energiju i vjeru. Ja nikad nijesam mislio, da bi katolička religija, u bilo kakvoj zemlji, mogla služiti kao oslon nasilnoj autokraciji te pomagati Neronu kažnjavati kršćane nepokolebljive u vjeri. Istinita vjera je izašla iz sredine naroda, a nije od Cezara, nije od judejske autokracije, već od siromašnih ribara. Ribar Petar je propovijedao prostomu narodu i uhvatio čitav svijet u svoje mreže.«

Težnje su za božanskom pravednošću dovele Pečerina do Gospodina te mu otvorila vrata katoličke Crkve. »Možda ja još nijesam odgonetao zagonetku moga života«, piše on u jednom svojem listu. »To je tajna Providnosti. Ali ja volim posljednje riječi velikog pape Grgura VII. Umirući u progonstvu u Salernu, on je kazao: »Ja sam volio pravdu i mrzio nezakonitost i zato umirem u progonstvu«. Evo epigraf

za čitav moj život, isto kao i moja epitafija poslije smrti.«

Ova priznanja Pečerina približuju nas k shvaćanju njegova obraćenja svetoj katoličkoj vjeri. Ali razumjeti ga svestrano možemo samo ako pažljivo i ustrajno promatramo značajne događaje njegova života, to jest onaj put, po kojemu je vodila Pečerina blagotvorna Božja ruka.

3.

U zoru mladosti Gospodin je Bog poslao Pečerinu jedno za njega veoma značajno poznanstvo s porodicom baruna Rozenkampfa. Ovaj ugledni ruski pravnik-historičar, kao i njegova gospođa — žena rijetke duhovne ljepote i pobožnosti, primili su Pečerina u svoju porodicu kao domaćina. Ovdje je mnogo radio, pomažući starcu-barunu u prepisivanju starinskih pravničkih akata i historijskog materijala.

Jedan put, pregledavajući slike, što su se nalazile u kući baruna Rozenkampfa, Pečerin ostade iznenađen divnom slikom svetog Franje Asiškog. Njegova je svetost prodrla u mladu dušu Pečerina i učinila da snažnije zakuca njegovo osjetljivo srce. To je bio prvi dodir Pečerina s katolicizmom, sa svetošću katoličkog isposnika.

Nekoliko je vremena kasnije Gospodin Bog dao

mladomu Pečerinu kao neko predosjećanje njegova budućega redovničkog staleža.

»Svako jutro,« — spominje Pečerin, — ja bi došao u osam ili devet sati, u kabinet baruna Rozenkampfa i sjeo bi za moj posao. Preda mnom je bio divni rukopis iz carske javne biblioteke, i to od 10-og ili 11-og stoljeća. Koliko sam puta nad njime maštao! Sam sebi sam zamišljao siromašnog redovnika u crnoj mantiji, kako je marljivo izgladio i očistio ovaj pergament, da s ljubavlju naslika svaku riječ, svako slovo. A međutim oko njega vrije život bez smisla i razumijevanja, život Bizanta: denuncijatori i uhode lutaju gore dolje. Odigravala su se svakovrsna intrigiranja i podvale dvorskih eunuha, generala i jerarha. Narod bez nekog boljeg zanimanja, zabavljao se na trkalištima . . . A on, skroman trudbenik, sjedi i piše . . .

»Evo«, — mislio sam, — »evo jedinog utočišta od despotizma: zatvoriti se u ćeliju i dovoditi u red starinske rukopise . . .«

Ali nije samo ovo jedno mladenačko maštanje o samostanskoj ćeliji vladalo srcem Pečerina. Pokatkad je on tonuo u predosjećajima drugog svijeta, koji se nalazi na granicama našeg zemaljskog života. Ova preosjećanja, među ostalim, poticala su ga na proučavanje antikne tragedije. »Zemaljski život sa svim njegovim strastima i uzrujanošću ostaje otrag iza

nas«, — tako piše Pečerin u jednom od svojih najranijih članaka. — »Pred našim očima postepeno otvara se novi, divni svijet. Nekakva blaga i mirna svjetlost, nekakva sveta tišina opkoljuje putnika. Njegovi zemaljski okovi se trgaju, i duh, slobodan i krilat, ostavlja zemlju, lebdi i uzlazi u nebeske dvore.«

»Meni se čini,« piše Pečerin na drugom mjestu istog članka, — »da vidim, kako se stišava postepeno nemir života, kako se sve, što je zemaljsko, raspada u prah, i kako niče novi divni svijet, koji je obasjajan i ogrijan suncem, koje ne zapada.«

Ispred nas se diže »zastor boljeg svijeta i u daljini, koja je obasjana krotkim svijetlom, ostvaruje se ovo, šta živi ovdje, u dolini stradanja i suza, samo kao jedna svijetla ideja — u srcu čovjeka koji je pobožan i pun vjere, ufanja i ljubavi.«

»Moja je duša puna neopisivih slutnja«, — kliče jedan od junaka pozorišnog komada »Višnjev vrt«, koji pripada peru znamenitog ruskog pisca Antuna P. Čehova (1860—1904). Ovake neizrecive slutnje su vladale također dušom Pečerina.

Proživljavajući ova predosjećanja on, mladić, nije imao straha od smrti, nego je nasuprot s radošću čekao. »Jest, gospodo«, — piše on u jednom od svojih pisama prijateljima, — »to vi ne mislite, ali smrt je divna stvar. Obratno, najdosadnija stvar na

ovom svijetu je država, koja nikad ne umire, kao naprimjer, Kina i još čovjek, koji živi poslije pedeset godina . . .«

Poslije smrti, za kobnim rubom ovog tužnog i siromašnog života — bit će vječni sjaj radosti u promatranju Gospodina Boga. A ovdje, na tlu bespravne i ponižene domovine nema zraka za dušu, koja je bez sna i koja teži za nebeskom visinom. U ovom je pogledu veoma karakteristično oproštajno pismo Pečerina, koje je poslao svomu dobrotvoru i prijatelju grofu Stroganovu poslije svoga odlaska u inostranstvo. Tu Pečerin slika stanje svoje duše u času svoje odluke.

»Kada sam prozreo«, — piše on, — »u ovaj grubi životinjski život, u ova ponižena bića, ove ljude bez vjere i bez Boga, kad sa mupoznao ljude, koji žive samo radi toga, da bi štedili novac i gojili se, kao životinje; ove ljude, na kojih čelu bi bilo uzalud tražiti žig njihova Stvorca — Boga, tada je moje srce utonulo u duboki očaj i neizlječivu tugu.

»Ja sam postao pravo protivurječje stvarnom životu ,koji me je okruživao. Ja sam započeo provoditi život isposnika. Ja sam se hranio samo kruhom i maslinama, a u noći sam imao halucinacije.

»Svako se veče jedna zvijezda zaustavljala pred mojim prozorom, nasuprot kreveta: ona je bila mnogo sjajnija, nego sve druge. Njezine su zrake milovale

moj obraz. Ubrzo sam ja odgonetao, da je to ona zvijezda, pod kojom sam ja rođen. Bila je divna, ta zvijezda! Njezin sjaj mamio me je, zvao, da je slijedim.

»U jednu od ovih svečanih noći ja sam začuo glas moga Boga. Ovaj je strogi i grozni, strašni glas zatresao svim žicama moga srca. Ovaj glas mi je rekao: »Šta činiš ovdje? Ovdje nema nikakve budućnosti! Ustani! Ostavi svoje rođeno mjesto, zemlju svojih otaca. Uzmi u ruku moju svetu zastavu! Uzmi moj teški križ i nosi ga, ako to bude potrebno, do same Golgote! Ti ćeš pasti, ali tvoje ime bit će upisano u knjigu života, između imena mučenika čovječanstva!« Ja sam začuo ovaj glas i odlučio . . .

»To je bila živa vjera, slijepo, ali nepokolebljivo uvjerenje, ono što goni svoje pristaše da umru na bojnom polju, na lomači, na stratištu . . .«

Pečerin se odlučio . . . On je ostavio sjajnu profesorsku karijeru, ostavio potpuno opskrbljeni položaj, odrekao se domovine i počeo lutati po tuđim zemljama, zarađivajući sebi prehranu stranim jeftinim lekcijama, a još nedavno su mu riječi slobodno tekle iz usta s visine profesorske katedre. Siromah i jadnik, on je bio ostavljen od svih, a da mu kušnje dosegnu vrhunac, još je bio pokraden od zločinaca, koji su mu odnijeli zadnje mrvice. U okolini Liege-a on je tad sreo redovnika-redemptoristu. Njegove su

riječi odlučile sudbinom Pečerina. On se odlučio — i sada stupa u samostan.

Ali to nije bila odluka čovjeka, koji je bio doveden do očajanja. To je bio zadnji korak onoga, koji je držao da je religija nad svim. Još je tamo, u dalekoj Rusiji, on, mladi sveučilišni đak, pisao:

Kak solnce v nebesah, stojit vysoko
Religija nad žizniju zemnoj . . .

Y dviženji strojnom, svetloju grjadoju,
Nad mirom dumy Vječnago plyvut,
Igrajut pestroju ljudej tolpoju
I svjet v pučiny vječnosti lijut, —

I navsegda zemnoje umolkajet,
I čistyh angelov vazdušnyj stroj
Vrata nebes pred nami otverzajet
Prizvukah arfy, s pjesnju trisvjatoj . . .

»Kao sunce na nebu, stoji visoko religija nad zemaljskim životom . . . U skladnom kretanju i u svijetloj pruzi nad svijetom plivaju misli Vječnog Boga, one se igraju raznovrsnom i mješovitom gomilom ljudi i sipaju svjetlost u bezdan vječnosti. Sve zemaljsko šuti zauvijek i krilata četa čistih Anđela otvara pred nama nebeska vrata uz zvukove harfe i pjesme Svetoj Trojici . . .«

Religija je ona, koja je dovela Pečerina k zidovima vječnog Rima, koji je duboko potresao njegovu dušu.

»O Rime, Rime!« — tako kliče Pečerin u svom dnevniku. »Ti si jedini cilj i najsjajnija točka moga putovanja! Mogu li te zaboraviti? Ako meni nije suđeno vratiti se u Rim i dugo živjeti u Rimu, tada bih htio da umrem u Rimu. Ako umrem u Rusiji, molim da ovdje, u Rim prenesu moje kosti . . .«

Vječni Rim s njegovim religijozno-historijskim uspomenama nije mogao da ne udari žig dubokog utiska u srce onog, koji je još u ranoj mladosti vidio svoje određenje za sveti podvig. »Krist nam zapovijeda, da ostavimo svog oca, majku i braću«, — piše Pečerin u jednom od svojih mladenačkih listova. »Ali radi čega? Samo radi jedne riječi, radi jedne svete misli. Ova misao, ova riječ, ova vjera stalno živi u mojem srcu . . .«

Divno je djelovanje misli, riječi i vjere Kristove. Kroz dugo vremena one rastu, šire se i napokon, sasvim ispune dušu vjernog sljedbenika Kristova. Isto tako one su zaokupile dušu Pečerina, koji je od ponosnog i samosvijesnog mladog naučenjaka postao ponizan i siromašan duhom redovnik. Sada bi on mogao s potpunim pravom ponoviti riječi, koje je kazao u jednoj svojoj mladenačkoj pjesmi:

»Vy — v potje vašego lica
»Truditesj vjerno i tjerpite
»Na nivje Božjej do konca
»I mzdy zemnoj sebje nje ždite!« — t. j.

»Vi morate u znoju svoga lica da vjerno radite i trpite na njivi Gospodina Boga do kraja, ne čekajući sebi zemaljskih nagrada!«

Odsad će ove riječi biti za Pečerina njegov moto, epigraf čitavog njegova života.

II. OBRAĆENJE.

1.

S kakovim je osjećajima učinio Pečerin najznačajniji korak svog života? Do nas su došla vlastita njegova svjedočanstva o tadašnjim njegovim doživljajima. 13-og septembra 1840 godine, odmah poslije stupanja u krilo svete katoličke Crkve Pečerin je napisao slijedeće pismo svojim roditeljima. Ne možemo čitati ovaj list bez dubokog ganuća.

»Putevi su Svevišnjega nedokučivi. Kroz hiljadu bludnja i kroz hiljadu nesreća blaga desnica Gospodina Boga dovela me je do upoznanja jedine istinite katoličke vjere. Ja je ispovijedam, pa ću ju ispovijedati do svršetka svoga života. Svevišnja me je milost osjenila: ona mi je udahnula čvrstu namjeru, da se odrečem svijeta i da u samostanskoj ćeliji ispravim sve svoje zablude i pogrješke suzama pokajanja. Kad dobijete ovo pismo, crna će me mantija pokriti i ja ću već biti novak u samostanu Svetog Otkupitelja u Saint Tron-u u Belgiji.

»Molim vas primite ovaj izvještaj sa čvrstoćom duha, koja dolikuje pravom kršćaninu«, tako uvjerava Pečerin svoje roditelje. »Kažite zajedno s mnogostradalnikom Jobom: »Ako mi primamo dobro, zašto ne bismo bili pripravni i na zlo. Gospodin je dao, Gospodin je i uzeo. Neka bude volja Gospodinova!« Nemojte se tužiti na Providnost Božju. Prst Gospodinov možemo vidjeti u svemu, što se dogodilo sa mnom. Ko zna, zašto me Gospodin Bog odreduje. Neka bude ispunjena Njegova sveta volja. Mi se moramo poniziti pred riječju Svevišnjega, kao i odvratiti naš pogled od ovoga trenutnog života i od suzne doline stradanja. Moramo da uzdignemo svoja srca i oči prema nebu, jer to je naša vječita otadžbina, — »gdje nema ni tuge, ni uzdisanja, nego gdje je život beskrajni . . .«

»Danju i noću,« piše dalje Pečerin u listu, — »ja ću slati Gospodinu Bogu vruće molitve za vas, dragi moji roditelji. Združite svoje molitve s mojima, i to u duhu milosrđa i kršćanske ljubavi. Zaboravite moje pogreške i oprostite velikodušno sve u čemu sam vas ražalostio. Ja sam već prinio sebe, kao žrtvu Gospodinu Bogu, pa će On čuti glas moga kajanja. Ja sam uzdignuo teški križ na svoja ramena, ali ja ću ga nositi do svršetka svoga života. Neka ovaj križ izbriše i izravna sve moje grijehe!«

Poslije toga on se obraća svojoj žarko ljubljenoj majci. »Draga moja majko! U tuzi za Vama plače moje

srce. Molite se svetoj Djevici Bogorodici. Ona je također bila majka. Ona je također propatila sve žalosti majčine ljubavi: mač, oštar s obe strane, probo je Njezino srce, kad je ugledala svoga Sina propeta na Križu . . . Ona kao da je predosjećala, da će se sve tako dogoditi, ali je ipak odgovorila Anđelu: »Evo, službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi Tvojoj.« No nijesam ja kadar, da Vas utješim u Vašoj žalosti. Ne! Utjehe ljudske nemaju ovdje snage. Neka Vas Isus Krist i Njegova prečista Majka, kao i Vaš Anđeo Čuvar, osjene svojom milošću! Neka oni uliju u srce Vaše balsam nebeske utjehe . . .«

Predosjećanje velike radosti budućega života u Gospodinu Bogu čujemo u slijedećim riječima Pečerina: »Naš je život samo trenutak, ali ovaj je trenutak pun gorčine. Bezuman je onaj, ko traži radosti na zemlji. Za kršćanina ima samo jedna radost: to je obuzdavanje tijela i poniznost duha. Mi moramo nositi pokorno ovaj Križ, koji nam je dala Providnost i da čekamo dolazak Nebeskog Vjerenika, da bismo čuli iz usta suca: »Dođi, slugo dobri i vjerni! U malom si bio vjeran: zato ću te postaviti nad mnogim.« O radosti beskrajne! Mi ćemo vidjeti, licem u lice, našega Spasitelja, mi ćemo pjevati Njemu novu pjesmu, zajedno sa skupom Anđela i Kerubina. Tamo ćemo zaboraviti sve, što nas je u ovom životu dijelilo. Tamo ćemo se zagrliti u jednoj vjeri i u jednoj ljubavi.«

Ovo svoje dirljivo pismo Pečerin završuje molbom za blagoslov. »Ne uskratite mi svoj blagoslov, dragi moji roditelji, meni nedostojnomu sinu svomu. Ja se bacam pred Vaše noge i ostajem Vašim najponiznijim sinom — Vladimirom Pečerinom.«

Tako je on pisao i tako je on osjećao svojim otvorenim srcem, koje je davao zavijeke Spasitelju.

Roditelji Pečerina požurili su se blagosloviti svoga sina na pokorničkom putu, koji je izabrao za se. Njihov je list došao točno u vrijeme primanja Pečerinova u redovnički stalež.

»Dragocjeno Vaše pismo,« odgovara Pečerin svojim roditeljima, »ja sam primio 14 (26) septembra 1841 godine. To je bio nezaboravni dan u mom životu. Baš u ovaj dan ja sam se posvetio redovničkom životu, ja sam svečano izgovorio tri zavjeta, i to siromaštva, čistoće i poslušnosti. Dao Bog, da bi strogim ispunjenjem svog obećanja mogao izbrisati sve zablude i grijehe svog pređašnjeg života.«

Dalje Pečerin izražava svoju srdačnu radost uz dobijeni roditeljski blagoslov. »Pomislite« — piše on — »Vaše je pismo došlo tri sata ranije, nego je bio započet obred. Nijesam kadar ispripovijedati Vam svu radost, koju sam osjećao, čitajući Vaše dragocjeno retke. Vaš je potpun pristanak, Vaš je roditeljski blagoslov na djelo, koje sam preuzeo na se, — sve je to

dalo novih snaga. Meni se činilo, da čujem glas s neba koji me blagosilja i sokoli.«

Sada Pečerin osjeća ne samo veliki duševni mir, nego i beskrajnu duhovnu radost. »Veliča duša moja Gospoda«, sa zanosom kliče on, »i obradova se duh moj u Bogu, Spasu mojemu«. Sada sam se ja oprostio sa svijetom. Meni ne preostaje ništa drugo, nego misliti samo o Bogu i o vječnosti. Duša moja uživa neopisive naslade. Molitva i proučavanje Svetog Pisma — to će biti jedino moje zanimanje. Ovdje vrijeme leti sa neobičnom brzinom i svaki put izbijanje sata napominje mi blizinu smrti i vječnosti.«

Dvije godine je proveo Pečerin u ovom mirnom združivanju s Bogom, spremajući se da primi svećenički red i napokon 29 augusta (10 septembra) 1843 godine bio je posvećen u Liége-u od nadbiskupa Tirskog Monseigneur-a d'Argenteaux. Nekoliko dana kasnije on šalje svojim roditeljima slijedeće retke:

»Ja sam imao da provedem dvije sedmice dana u potpunoj osamljenosti i besprekidnom muku, da bi se pripremio na primanje svećeničkog reda. Kroz to vrijeme sam morao ostaviti sva zanimanja, koja bi mogla u meni izazvati rastresenost: ja sam se bavio samo molitvom i čitanjem svetih knjiga. Poslije je došla jedna zapreka, i to zbog odlaska našeg nadbiskupa. Napokon sam primio svećenički red 29-og augusta starog kalendara iz ruke nadbiskupa Tirskog i prošle ne-

djelje odslužio sam svoju prvu Misu u ovdašnjem samostanu. Prinoseći na oltar beskrvnu Žrtvu, ja sam se spomenuo u svojim molitvama Vas, kao i svih naših rođaka. Misa je bila veoma svečana i navala je ljudi iz svih okolnih gradova i sela bila neobična.«

Poslije toga Pečerin se povratio u samostan redemptorista, i to u Vitteme-u, u Nizozemskoj, gdje je proživio dugo vrijeme prije toga. Ovdje ga veseli njegova osamljenost.

»Ponovo sam se povratio u svoj omiljeli vittemski samostan«. Tako piše roditeljima. »Ovdje apsolutno ništa ne ruši i ne prekida tišine i samoće samostanskog života. Naš je samostan izgrađen u osamljenosti i opkoljen je brežuljcima, šumama i njivama. U udaljenosti čujemo samo pokatkad trubu listonoše na velikoj cesti. Mi vidimo samo dobre seljake, koji svaki dan dolaze u našu crkvu. Mnogi od njih dolaze ovdje već ranije od pet sati jutrom, da bi se pomolili kod nas za sv. Mise i poslije otišli na svoj posao.«

Već je dosta korespondencije Pečerina s njegovima roditeljima, da bismo mogli suditi o njegovim duševnim doživljajima i o njegovoj radosti u Bogu. Ali su sačuvana i došla do nas još druga njegova pisma: ona još jače crtaju njegovo duhovno stanje i poglede njegova srca, puna vjere.

2.

Pečerin je imao jednog sveučilišnog prijatelja. To je bio Fjodor V. Čižov, s kojim je Pečerin bio vezan iskrenim drugarstvom i srdačnim prijateljstvom. — Njemu je Pečerin pisao mnogo i često u odlučnim danima svoga obraćenja u krilo svete katoličke Crkve. U pismima, koja su upućena Čižovu, Pečerin je slikao stanje svoje duše ne manje izrazito i jako, nego u korespondenciji s roditeljima.

U oči stupanja u krilo svete katoličke Crkve Pečerin potanko i opširno opisuje tadašnji svijet svoje duše.

»Ja sam ispio do dna kalež najgorčih razočaranja pa sa muvidio prazninu i ništetnost svega, što mi se ranije činilo tako veliko i lijepo. Sada sam se opametio, i moja duša traži samo mir i samoću: Vječni mir i vječnu samoću.«

Ali gdje se može naći taj željkovani i vječiti mir i ta nepomućena samoća? Samo u Gospodinu Bogu, u jednom Bogu, — i to je postalo čvrsto uvjerenje Pečerina.

»Vjerujte mi, dragi moj prijatelju,« — piše on Čižovu. »Samo Bog i Njegova beskrajna ljubav mogu napuniti prazninu duše, koja je prevarena u najdražim svojim težnjama. Ona je uvjerena u potpunu uzaludnost svih svojih žrtava i sada teško pati od nesnošlji-

vih i neizdržljivih muka kajanja. Neka i Vama bude dato kadgod spoznati ove velike istine onako, kako sam ih ja spoznao. Neka i Vi jednom procijenite svijet i njegove utjehe po njihovoj vrijednosti, to jest kao potpunu prazninu i ništetnost.«

Ovu svoju tvrdnju Pečerin temelji na ličnom duhovnom iskustvu. »Prijatelju moj,« — nastavlja on uvjeravati Čižova. »Zar ti nije poznato, da sam ja u ovim zadnjim godinama prošao obuku, koja je mnogo ozbiljnija i neusporedivo temeljitija, nego naša sveučilišna obuka. I još nešto: ovu obuku sam dobio pod rukovodstvom učitelja, koji je bio mnogo suroviji nego svi naši fini i lijepi profesori. Zar i sam ti ne vidiš ništetnost svijeta, njegovih otrovnih naslada, njegovih lakomislenih zaljubljenosti, njegovih jadnih političkih i književnih lovora? Zar ti sam već nijesi razočaran u znanosti? Zar ova znanost nije već osudila samu sebe, očitovavši svoju potpunu nesposobnost i nemoć, da nam pruži sreću i duševni mir?«

Ustanovivši nemoć svjetskog života i nesposobnost znanosti, da dadu ljudima pravu sreću, Pečerin ističe, kao kontrast, veliku vrijednost drugih užitaka, što dolaze od religije.

»Vjeruj mi, prijatelju moj,« — veli on, — u zvucima orgulja, koje prati crkveno pjevanje, u dimu tamjana, što se diže prema nebu kroz sunčani zrak, u svakoj slici Majke Božje neizmjerno je više istine,

više filozofije i pjesništva, nego u vašem smeću. Vaš kaos političkih, filozofskih i književnih sistema promjenjuje se sada svaki dan — isto tako, kao modni oblici, koji će stalno, na koncu konca, postati ništavni i smiješni.«

Pečerin vidi unaprijed obraćenje svijeta k religiji, kao i pobjedu Crkve nad društvenim i filozofskim prolaznim strastima i zanosima.

»Povijest zadnjih godina,« — piše on, — »dala nam je veoma važnih i ugodnih opomena. Ljudi i sistemi — svi su se srušili i najsigurniji pothvati sramotno bankrotirali. Sa sve četiri strane svijeta, čini mi se, čuje se svečani glas, koji nam govori: »Čovjek je ništa, samo je Bog velik!« I sa svih krajeva zemaljske kugle dolaze uzdasi i jecanja. Oni glasno traže blago, koje je oduzeto ljudima. To je neprocjenivo blago religije. Ovo su blago varalice, koji su odjeveni u togu, u odijelo filozofa, pokušali ukrasti čovječanstvu, koje duševno pati.«

»Da, moj prijatelju,« završuje svoje pismo Pečerin, »već se približuje ona ura, kad će se Crkva podignuti nad razvalinama tobožnjih filozofskih sistema i kad će se talasi svijeta nemoćno razbiti o kamen sv. Petra.«

Sada je duhovni preporod Pečerina, pod utjecajem njegova religijoznog obraćenja, van svake sumnje. Njemu je postalo drago i milo baš ono, pored čega bi

bio ranije prošao hladno i bez svake pažnje: to su — i topla molitva i duhovna sloboda u Kristu i kršćanska ljubav.

Evo, sada on piše svojoj rodici i saopćuje joj molitvu svetoj Djevici Mariji od svetog Bernarda. On dirljivo moli svoju rodicu, da ona, iz prijateljstva prema njemu, nekoliko puta čita ovu molitvu, pa čitajući je, misli o njemu, Pečerinu, koji se sada nalazi tako daleko.

Evo, on joj opisuje slikoviti položaj mjesta samostana u okolini Falmouth-a, gdje on privremeno baravi. »Ptice pjevaju,« — piše on, — »šumi more, prolaze lađe sa svojim bijelim jedrima i raznobojnim zastavama ... Ali ko je tako slobodan i bogat, kao redovnik? Vi ste zaključani u vašem salonu, u Moskvi, vi možda spremni da umrete od dosade, a mi ... Mi obilazimo i more i kopna, mi smo slobodni, kao ptice, koje, po riječ ima svetog Evanđelja, ne siju i ne sakupljaju u žitnice, ali koje hrani Otac njihov nebeski.«

Evo, napokon, u svojem pismu rođaku, opisuje, sa zanosom i dječijom ganutljivošću, katoličku svibanjsku pobožnost, koja je puna mirisavog cvijeća i pjevanja, što ne prestaje ... Ali pri tome diže svoju misao prema njihovu prvomu izvoru, — prvomu, koji je bio u početku.

»Izvor je svega ovog«, — veli on, — »velika tajna ljubavi. Ova je tajna u temelju katoličke religije i ona

je tuđa svim drugim kršćanskim vjeroispovjestima. Ljubiti i trpjeti — evo naše lozinke, evo naše sakriveno blago, koje nitko i nikakva vlast ne može od nas oduzeti. Krist, koji pati na križu, i srce Njegove božanske Majke, što je probodeno mačem tuge, — to je suština naše svete vjere. U stvarnosti sve je u tome, da ljubimo braću i žrtvujemo se za njihov vječni spas.«

Pečerin je znao najbolju i najvišu radost — služiti Gospodinu Bogu, što je on našao uz cijenu velike borbe — u duhu i istini. Evo, što on piše svojoj rodici:

»Bila je u Italiji neka svetica: to je Marija Magdalena de Pazzi. Pokatkad je bila tako opojena srećom redovničkog života, da bi hiljadu puta na dan poljubila zidove svoje ćelije, kličući: »O blagosloveni zidovi, koji me odvajaju od svijeta!« Često bi i ja htio činiti potpuno isto. Često bi i ja bio spreman poljubiti sve cvijeće u našem samostanskom vrtu, čak našu mačku i našu kravu. Meni se čini, da mi svi ovi stvorovi viču, kao nekad blaženomu Augustinu: »Augustine! Ljubi Boga ... Augustine, ljubi Boga! O Ljepoto, koja si vječito stara i istodobno vječito nova! Ali zašto sam ja tako kasno počeo ljubiti Tebe!«

Ali nijesu svagda na životnom putu Pečerina bili ovakvi doživljaji, puni istinite sreće, puni istinitog svijetla u Gospodinu. Bog mu je slao također kušnje i oluje. Na jednu od takvih oluja, koju mu je poslao Svevišnji, ja ću sada skrenuti pažnju čitatelja.

III. KUŠNJA I SVRŠETAK ŽIVOTA.

1.

Kao vjernom katoliku, Pečerinu je smetao jedan veliki neprijatelj, koji se uvijek borio protiv katolicizma. Taj neprijatelj bio je racionalistički materijalizam.

Svoje neprijateljstvo prema njemu Pečerin je najjače izrazio u korespondenciji s Aleksandrom I. Herzenom, ruskim piscem i političkim emigrantom. Ovaj je bio idejni protivnik Pečerina i sa zanosom je maštao o preporodu svijeta i ljudskog društva u materijalističkom duhu, među ostalim, putem filozofije i umjetničke književnosti.

»Vi i svi vaši prijatelji«, — pisao je Pečerin Herzenu, — »svu svoju nadu polažete u filozofiju i umjetničku književnost. Zar Vi mislite, da ovakvim sredstvima može biti preporođeno društvo? Povijest je potpuno kontradiktorna tomu mišljenju. Ona nas uči, da je uvijek temelj države bilo samo jedno, i to religija. Naprotiv, filozofija i književnost procvjetaju baš u periodama pada i iznemoglosti. Svaki put, kad

filozofija počinje preporađati društvo, ona ga neminovno privodi k surovom despotizmu: tako je bilo za vrijeme vladanja Fridrika II, Katarine II i Josipa II.«

U svojoj korespondenciji s Pečerinom, Herzen je izrazio mišljenje, da je oslobođenje preporodenog društva moguće samo putem materijalističke naobrazbe, sagrađene na temelju racionalizma. Pečerin je najodlučnije protestirao protiv tvrdnja svog dopisnika, koji ne vjeruje u Boga.

»Moram Vam otvoreno priznati«, pisao je on Herzenu, — »Vaše me je zadnje pismo dovelo do užasa... Šta će biti s nama, vjernicima, kad vaša materijalistička nauka pobjedi? Za vas je racionalistička nauka — sve, i alfa i omega. Ali vaša znanost nije ona široka znanost, koja može obuhvatiti sve sposobnosti čovjeka, kao i sve šta je vidljivo i nevidljivo, jednom riječju, znanost, kako je shvaćao svijet dosad... Ne, vaša je znanost potpuno ograničena, uska i materijalistička, to je znanost, koja rasčlanjuje i cijepa realnost i materiju i neće ništa da zna osim njih...«

Ignoriranje duhovnog svijeta čovjeka, koji je odgojen i obrazovan u duhu kršćanske civilizacije, duboko uznemiruje srce Pečerina, i on energično nastavlja:

»Kemija, mehanika, tehnologija, para, elektrika,

velika nauka jesti i piti, obožavanje ličnosti, kako bi rekao Michel Chevalier« . . . Ako ta nauka pobijedi, tada jao nama. U doba progonstva od strane rimskih careva, kršćani su mogli u najgorem slučaju da pobjegnu u egipatsku pustinju i mač se tirana zaustavio u predjelima njima nepristupačnim . . .

»Ali kud ćemo pobjeći od tiranstva vaše materijalističke kulture?« kliče Pečerin. On je uzbudjen djelovanjem materijalizma, koji sve pustoši. »Gle, vaša materijalistička kultura obara brda, kopa kanale, gradi željeznice, šalje parobrode, — materijalistički listovi i časopisi prodiru do usijanih pustinja Afrike, do neprohodnih šuma Amerike . . .«

Pečerin je vidio unaprijed tragičnu ulogu ljudi, koji su puni duhovnosti, koji su privrženi kršćanskoj religiji — u slučaju pobjede racionalističkog materijalizma.

»Nekad su kršćane«, — piše on, — vukli na arenu rimskih cirkusa, da ih predadu posmjehivanju i poruzi gomile, koja je tako pohlepna za prizorima i pozorišnim pretstavama. Isto tako će vući nas, ljude muka i molitve, na bučna tržišta. Tamo će nas pitati: »Zbog čega vi bježite od našeg društva? Vi morate sudjelovati u našemu materijalnomu životu, u našoj trgovini, u našoj divnoj industriji! Idite i držite govore na trgovima, — idite, da propovijedate istine političke ekonomije i pretresate pad i povišenje

novčanog kursa, idite raditi u naše tvornice i fabrike pa davajte pravac kretanju elektrike i pare. Idite napokon pretsjedati u našim gozbama, jer raj je ovdje, na našoj zemlji. Jest ćemo i piti, jer ćemo svejedno već sjutra umrijeti!« Evo, čega se ja plašim. Gdje ćemo naći sigurno zaklonište od tiranstva materije, koja sve više i više ovladava svima i u svemu?«

U završnom dijelu svog pisma Pečerin se obraća mislima na Rusiju. Pri tome se on uzdiže do pravog proroka, što prodire u budućnost. Više nego za osamdeset godina on predviđa u Rusiji pobjedu materijalizma, njezin socijalistički, boljševički »raj«.

»Rusija«, — piše on, — započela je s materijalističkim znanostima, ali ona će produžiti ovu nauku. Ona drži u svojim rukama jedan džinovski ozib, jednu polugu materijalne moći, ona zove sve talente da joj poslužuju i da svetkuju dan gozbe svog materijalnog blagostanja. Providnost je dala Rusiji na udio materijalni svijet, i ona će pokušati učiniti ga zemaljskim rajem za svoje državljane. Ona shvaća kulturu tako materijalistički, kako je vi shvaćate«, — kaže Pečerin Herzenu. »Materijalistička je znanost svagda bila njezina moć i sila. Ali šta se tiče nas, koji čvrsto vjerujemo u besmrtnost duše i u budući zagrobni svijet, ta materijalistička kultura

sadašnjosti? — Ne, ovakva — materijalistička Rusija neće me nikad imati svojim državljaninom.«

Takvi su pogledi Pečerina na materijalističku kulturu u njezinoj racionalističkoj težnji. Uzimljući ih u obzir, možemo već a priori razumjeti njegov negativni odnos prema protestantizmu, kao nauci, koja je otrovana dubokim racionalizmom.

Zaista, odnošaj je Pečerina prema protestantizmu bio potpuno negativan. Još u najranije doba svoje djelatnosti Pečerin, govoreći o protestantizmu, ovako je izrekao o njemu svoj sud: »U protestantskim hramovima nema svijetlih likova Božanstva, nema tamo Gospe«. Tomu je negativnom pogledu na protestantizam Pečerin ostao vjeran u daljnim svojim godinama. Borbeni je to protestantizam dobro shvatio. Koristeći se jednim zgodnim slučajem, on je poveo žestoku borbu protiv Pečerina, kao katoličkog radnika i odvažnog borca protiv racionalizma.

Tako je izniklo u 1855 godini djelo o spaljenju Svetog Pisma. Ovo je djelo protutnjalo ne samo po čitavoj Irskoj, nego i Englezkoj.

Njegov je sadržaj u glavnim potezima ovaj.

U jeseni 1855 godine irski su o. o. redemptoristi otvorili u Kingstonu, u Irskoj ciklus propovijedi. Tim je propovijedima rukovodio Pečerin, koji je bio daleko poznat kao izvanredno talentovan religiozni govornik. U svojim je vatrenim govorima s osobitom energijom napao na nemoralnost tadanje lakomislene bulvarne književnosti, koja je nanosila veliku štetu kršćanskim dušama. Pečerin je pozvao vjernike da prekinu zauvijek s čitanjem ovakvih knjiga. On je molio, da mu svi katolici donesu izdanja bulvarne književnosti da ih uništi. Vjerni su katolici Kingstona bili oduševljeni zanosnom propovijedu Pečerina, pa su mu donijeli u golemoj količini sve knjige, što su ih imali kod sebe. Pečerin je svečano i javno spalio na vatri te knjige. To se dogodilo 5-og novembra 1855 godine.

Protestanti-anglikanci, koristeći se faktom spalenja knjiga od strane Pečerina, započeli su širiti provokatorske glasove i lažne tvrdnje, da su katolici-redemptoristi u slijepom fanatizmu bacili u vatru protestantsko Sveto Pismo. Ubrzo je agitacija preuzela goleme razmjere. Sa svih strana sipali su se protesti. Englesko je javno mišljenje, koje je bilo raspaljeno od strane protestantskih svećenika, započelo protiv Pečerina i o. o. redemptorista žestoki rat. U tom su ratu sudjelovali i periodička štampa, i anglikanski crkveni ljudi, širili se letci, govorile se propovijedi, skupljali se mitingi. Pokret se izvanredno razmahao. Protestanti-anglikanci su postepeno nesamo oklevetali Pečerina i njegove prijatelje, nego su i raširili svoju optužbu. Tobožnim su faktom spalenja Svetog Pisma u Kingstonu dokazivali mržnju

katolika na Bibliju. Bio je jedini pametan izlaz iz ove kobne situacije — javni sud. Popuštajući zahtjevima razjarenih i žestokih masa anglikanskih protestanata, Pečerin je bio prinuđen sjesti na optuženičku klupu. On je bio optužen za nacionalno-religioznu uvredu engleskog naroda.

Sudski se proces Pečerina vodio u Dublinu i trajao dva dana, i to 7-og i 8-og decembra 1855 godine. Ovaj je sud izazvao golemo interesovanje nesamo u čitavoj Irskoj, nego i u protestantskoj Engleskoj. Za vrijeme procesa sve su ulice u okolini sudske zgrade bile prepune golemim mnoštvom ljudi.

Činilo se, da su sve okolnosti bile protiv optuženog. Sastav je sudaca bio, doduše, pomiješan od anglikana i katolika, ali predsjednik je bio odlučni neprijatelj katolicizma, a tužilac se odlikovao fanatčnom mržnjom na katolike.

Ali Bog je poslao Pečerinu jednog zaštitnika, koji je bio izvanredan i po svojoj talentovanosti, i po snazi uvjerljivosti. To je bio barun Thomas O'Hagan, glasoviti irski odvjetnik, borac za političku i vjersku slobodu Iraca, a kasnije Lord-kancelar Irske. Postepeno, vješto i oštroumno, pred velikim sudskim auditorijem, on je skinuo blatnu i prljavu mrežu podvala, laži i provokacija, koja je bila spletena protiv katolicizma i ličnosti Pečerina.

U svom sjajnom govoru Thomas O'Hagan dao je Pečerinu jednu finu i istinitu karakteristiku.

»Pečerin«, govorio je branitelj, — »čovjek izvanredan kako po položaju, tako po karakteru. To je kršćanski svećenik i ujedno zreli učenjak, sjajni govornik i savršeni gentlemen. On vuče lozu starinskog plemićkog roda, on je imao veliko i duboko poštovanje u svojoj otadžbini i uspješno vršio društvenu službu u rođenom sveučilištu. Pred njim je bilo otvoreno uvaženo mjesto. Ali on je ostavio sve zemaljske koristi, prekinuo sve zemaljske veze, kad je njegova savjest tražila ovu žrtvu. On se odrekao otadžbine, porodice, predašnih veza i dragih prijatelja. On je ostavio sve nade plemenite ambicije, a sve radi toga, da bi se u potpunom siromaštvu i samoodricanju posvetio službi Svetog Križa. I već mnogo godina on radi, neumorno i naporno za duhovni preporod svog bližnjega. Ali on čini sve to ne vatrenim prepirkama i zagriženim sektarskim rasprima, nego stalno se trudeći da popravi moralni sastav i narav ljudi oko sebe i da poboljša njihov svakodnevni život. On je u tom postigao velikih uspjeha, zahvaljujući snažnom djelovanju svoje govorničke vještine, jakosti svog uvjeravanja i snage svoga primjera, koja neodoljivo privlači ljude. Prema takvomu čovjeku ja ne mogu ne osjećati najdubljeg saučešća, videći ga na sudskoj klupi u tuđoj zemlji... Ja ne mogu biti hladan i ra-

vnodušan, kad čujem, da ga optužuju zbog svetogrđa, oskrvnuća Svetog Pisma, koje on poštuje nada sve, i zbog prezira božanske Religije, radi koje je on ostavio sve, što je drago i milo čovjeku.

»Ovo saučešće,« — završio je O'Hagan — »pretvara se u uzbuđenje i pravednu srdžbu, kad se sjetim šta je učinjeno da se postigne osuda Pečerina: tu su zlobno i spretno upotrebljene i krive denuncijacije, i lažna svjedočanstva, i zlonamjerna klevetanja.«

U svojem daljnjem izlaganju O'Hagan je, nizom primjera pozivajući se na rad katolicizma, dokazivao izvanrednom uvjerljivošću i snagom, da niti katolička Crkva uopće, niti Irski katolici napose, niti napokon red redemptorista nijesu nikad bili niti mogli biti neprijateljski raspoloženi prema Svetomu Pismu

Govor je odvjetnika O'Hagana u zaštitu Pečerina sve potpuno osvojio. Ali uza sve to pretsjednik je sudu izložio u svome resumé-u sve nastojanje da sugestionira optuženičku presudu.

Porotnici, sudije savjesti, izašli su na savjetovanje. To je savjetovanje trajalo više od jednog sata. Kad su se porotnici vratili u dvoranu, bilo im je učinjeno poimenično prozivanje. Prekidajući zatim duboku svečanu šutnju, pretsjednik je okrenuvši se prema porotnicima, zapitao ih:

»Šta imate kazati, gospodo?«

Na ove riječi pretsjednika suda slijedio je kratki odgovor: »Otac Vladimir Pečerin nije kriv...«

Ova je presuda porotnika izazvala dugi i jednodušni burni aplauz od strane publike, kojoj je bila tijesna sudska dvorana. Uzalud se trudilo zvono pretsjednika suda da prekine bučni aplauz. Podignuvši se s mjesta, muškarci su mahali šeširima, a žene rupcima. Svi, takmeći se ko će prije, htjeli su doći do Pečerina, da mu stisnu ruku. A on je sam bio dirnut do suza ovim izrazima radosti i saučešća. Kad je za presudu doznala gomila, koja je opkoljavala sudsku zgradu i čekala završetak procesa na ulici ponovo su se razlijegali glasovi i usklici, puni zanosa i oduševljenja. Pri izlazu iz suda Pečerin je opet naišao na dugo i burno pljeskanje. S velikom je mukom došao do svoje zatvorene kočije usred gomile svijeta, što se gurala oko njega. Gomila ga je, uz zanosne poklike, pratila do kuće, u kojoj je stanovao. U veče čitav je grad bio svečano osvijetljen: iluminacija je bila priređena radi opravdanja Pečerina.

Tako je bio završen ovaj sudski proces. On je ostao zauvjek kao spomenik protestantske mržnje na katolicizam. Za sve godine religioznog života Pečerina to je prvi put, kad je on bio primoran izaći u vrtlog bučnog svijeta.

Ali za sve vrijeme sudskog procesa Pečerin nije rekao ni jedne riječi.

2.

Mi imamo dragocjenih svjedočanstva savremenika o životu Pečerina, i to u ono doba, kad je on skinuo odijelo reda Redemptorista i ostao katolički svećenik, vjerni služitelj oltara i tješitelj tužnih i patničkih duša.

»U mom srcu živi nepokolebiva vjera,« — pisao je sam Pečerin. — »Ja vjerujem u onu Nevidljivu Silu, koja me je dovela na Zapad i koja me vodi nevidljivim putem prema visokom cilju, prema onoj svrsi, gdje će sve biti razriješeno, sve razjašnjeno, sve nagrađeno. . .«

Do ovog zadnjeg cilja i takva svršetka doveo ga je put kršćanskoga milosrđa, kojemu je Pečerin neprekidno i besprijekorno služio kroz dvadeset i tri godine, s kojima završava njegov život.

»Pečerin je tih godina stanovao u maloj kućici, i to na Dower Dominick Street-u (u Dublinu). Uz njega je bio jedan veliki pas, njegov stalni prijatelj, koji ga je pratio uvijek i svuda. Pečerin je neumorno ispovijedao, pričešćivao i posjećivao bolesnike na Jewis Street, ali glavni njegov rad je bio u bolnici »Mater Misericordiae«. Ovdje je on svakodnevno služio svetu Misu rano u jutro, zatim bi obišao dvorane za bolesnike, s ljubavlju tješio patnike i pričešćivao umiruće. Iza toga se vraćao kući ili bi pošao na najbliže

groblje. Na podne se vraćao ponovo u bolnicu, noseći bolesnicima utjehu vjere. Poslije bi išao ručati: nosio je u rukama svoje sudove iz bolnice u svoj stan, kao siromah, bez svakog lažnog stida od ljudi.«

»Takav je bio raspored vanjskog života jadnog oca Pečerina«, — piše njegov nasljednik — kapelan u crkvi bolnice »Mater Misericordiae.« »Na njega su se navalile veoma teške brige za veliku množinu bolesnika i to za vrijeme najžešće kolerne i ospične epidemije. Njegova je ljubav prema bližnjemu bila beskrajna. Sestra priorica, s kojom je on služio kroz mnogo godina, kao kapelan, svjedočila je, da ona nije nikad čula od njega ni prijekora, ni nedobre riječi. U najvišoj je mjeri pokazivao i druge vrline i to pobožnost, razboritost i strpljivost. Odlikovao se izvanrednom usrdnošću i tačnošću u ispunjavanju svih dužnosti svoga staleža. Te dužnosti nijesu bile lake. Svakodnevno pohađanje bolesnika, njihovo ispovijedanje, duhovna pomoć u nesrećnim slučajevima, stalni i neočekivani pozivi bolesnicima, njihovi posjeti po noći, rane svete mise — sve je to zaista utješan, svet i duhovni posao, ali u fizičkom je pogledu veoma težak. . .«

»Otac je Pečerin snosio ovaj život u toku 23 godine,« — produžuje kapelan, njegov nasljednik. »Napokon i neočekivano dobio je žestoki napad Brajtove bolesti. Više od dva mjeseca ležao je u bolnici

»Mater Misericordiae« i poslije odlučio da se povrati kući. Tu, potkrijepljen svetim Sakramentima umirućih, on je mirno preminuo dva dana kasnije. Do zadnjih časova njegova života, kod njegove bolesničke postelje boravili su prijatelji mu o. o. redemptoristi.

»Njegovo mrtvo tijelo bilo je doneseno natrag u bolnicu »Mater Misericordiae«. Ovamo je na dan njegova pogreba došlo golemo mnoštvo svijeta. Svečanoj je pogrebnoj svetoj misi sudjelovalo više od stotine svećenika. Pogrebna je povorka izašla iz crkve bolnice »Mater Misericordiae« u pravcu glasnevinskog groblja. Tu je za Pečerina bio pripremljen grob u blizini kolosalne okrugle kule, koja označuje mjesto vječitog mira Daniela O'Connel-a, jednoga od najvećih sinova Irske. Grob je oca Pečerina smješten izvanredno slikovito i to u sjeni velikog O'Connelova monumenta. Na grobu su Pečerina časne sestre bolnice »Mater Misericordiae« sagradili lijepi spomenik. Na tom je kamenu ovaj natpis:

»Sagrađen od časnih sestara na uspomenu oca Vladimira Pečerina, koji je bio kroz 23 godine kapelan bolnice »Mater Misericordiae.« Preminuo je 17 aprila 1885 godine, u starosti od 79 godina. Neka počiva u miru!«

»Svatko sada pokazuje ovo mjesto, kao grob onog katoličkog svećenika, koji je bio optužen radi spalenja Svetog Pisma. On je ostavio testamenat: u njemu je izrazio želju, da bi sva njegova književna djela, knjige i dokumenti bili poslati natrag u njegovu otadžbinu. Imao je toga veliku zbirku. Svoje odijelo i pogreb svojeg tijela on je ostavio u oporuci priorici časnih sestara bolnice »Mater Misericordiae«. Njoj je poklonio nekoliko svojih stvari na uspomenu njegovih pobožnih običaja i mortifikacija. Te su stvari sačuvane kod časnih sestara, a njegove su knjige i dokumenti poslati od strane ruskog konzula u Rusiju. U zadnjim godinama njegova života snažno mu je porasla ljubav prema njegovoj dalekoj otadžbini: njemu su bile drage i mile najmanje, sitne stvari, što ih je dobivao iz Rusije. Često se osjećao veoma osamljen, živeći daleko od svog rođenog kraja. Ali u svojoj novoj otadžbini, u Irskoj, on se koristio izvanrednim poštovanjem i ugledom. Njegovi jednovjerci, između kojih je našao sklonište u doba progonstva, do danas pobožno poštuju svetu uspomenu ovoga velikog svećenika.«

Tako opisuje zadnju etapu života Pečerina i smrt njegov nasljednik-kapelan.

3.

»I svaki, koji ostavi kuću ili braću ili sestre ili oca ili mater ili ženu ili djecu ili polja, poradi moga imena, primit će stoput onoliko i baštinit će život vječni« (Mat. 19, 20).

Ove se rijeci Kristove mogu primijeniti na Pečerina, jer je on ostavio svoju kuću, svoju porodicu i svoj rođeni kraj da služi Gospodinu Bogu u duhu istinite vjere.

Njegov život nije jednostavna biografija, nego povijest naših dana, koja je napisana krvlju srca mnogih od nas. Put je Pečerina ništa drugo nego put mnogih ruskih emigranata, koji su tražili Boga i našli ga u krilu svete Katoličke Crkve.

I oni su, slično Pečerinu, ostavili svoju otadžbinu, jer tamo više nije bilo i nema niti Božje vjere, niti Božje pravde, niti Božje slobode.

I oni su, kao i on, provodili tužne dane, koji su bili puni očaja i nostalgije u tužnom progonstvu emigracije.

I oni su, kao i Pečerin, našli najsigurnije i najvjernije utočište u svetoj Katoličkoj Crkvi.

Ovaj je put — njegov i njihov — bio trnovit put velike duhovne pokore.

Kod glasovitog ruskog pisca Antuna P. Čehova, kojega smo već ranije spomenuli, u njegovu pozorišnom komadu »Ujak Vanja« ima jedna izvrsna scena. Ona je istodobno puna dirljivosti i duboka značenja. Dvoje osamljenih ljudi, koji su zaboravljeni od čitavog svijeta u zabačenom seoskom posjedu i u kasno jesenje vrijeme, zadubljen je u dosadni i jednolični večerni rad. Prekidajući ovaj rad ona govori

njemu, koji je shrvan surovim životom i teškim umorom:

»Živjet ćemo, ujače Vanja, živjet ćemo i raditi. Mi ćemo još prevaliti dugi put: nas čekaju neveseli jesenji dani i tamne i hladne zimske noći. Ali će doći drugo vrijeme: mi ćemo vidjeti nebo u sjajnim zvijezdama, mi ćemo čuti pjevanje Anđela — i mi ćemo se odmoriti, ujače Vanja, mi ćemo se odmoriti. . .«

Ovaj je zasluženi odmor dao Svevišnji i Pečerinu, i njegovim sljedbenicima pri završetku njihova puta u krilu svete katoličke Crkve.

Ali na tom dugom putu oni nijesu vidjeli samo nebo u sjajnim zvjezdama, oni nijesu čuli samo divno pjevanje Anđela, nego su i upoznali najglavnije u našem životu i najvažnije u našem zemaljskom putovanju. . .

I oni, i on, Pečerin, upoznali su Boga u pravoj vjeri.

DRUGE BIOGRAFIJE I RASPRAVE ISTOG PISCA IZ POVIJESTI RUSKOG KATOLICIZMA:

»SV. FRANJO ASIŠKI I RUSIJA«
(»Nova Revija Vjeri i Nauci« 1936, br. 1.)

»VLADIMIR SOLOVJEV«. Isprekidane uspomene.
(»Duhovni Život« 1936, br. 2.)

»KNEZ ALEKSANDAR VOLKONSKIJ«.
(»Duhovni Život« 1936, br. 3.)

»JEDAN RUSKI KONVERTIT: OTAC A. ZJERČANINOV«.
(»Duhovni Život« 1936, br. 4.)

»KNEGINJA JELISAVETA G. VOLKONSKAJA«.
(»Duhovni Život 1936, br. 6.)

»KATOLICIZAM U RUSKOJ KNJIZI«.
(»Život« 1936, br. 8.)

»OTAC NIKOLAJ TOLSTOJ«.
(»Duhovni Život« 1937, br. 1.)

»IVAN DEJBNER«.
(»Duhovni Život« 1937, br. 5).

»IDEOLOZI RUSKOG PRAVOSLAVLJA«.
(»Život« 1937, br. 8.)

»DOSTOJEVSKI I KATOLICIZAM«.
(»Život« 1938, br. 1.)

»SVETI TOMA AKVINSKI I RUSIJA«.
(»Kalendar Gospine Krunice« za godinu 1938.)

»DVA RUSKA KONVERTITA: MIHAJLO D. ŽEREBCOV i O. JEVSTAFIJ A. SUSALEV«.
(»Duhovni Život« 1938, br. 1.)

TISKARA BRAĆA KRALJ